

extension://oemmndcblldboiebfnladdacbdadm/http://www.bgukrainistika.com/widgets/Filemanager/uploads/anon/Almanah_Bulgarska_ukrainistika_br10_165x235_FINAL_21_09_2022.pdf.

3. Словарь української мови : в 4-х тт. (1907-1909). Б. Грінченко. (Ред.). К. <https://hrinchenko.com/>.
4. Словник української мови. Т. 1 : А-К . (1920). Д. І. Яворницький. (Ред.). Катеринослав : Слово.
5. Тиравський В., Шамрай Т. (2022). Гендерна рівність в українській мові: фемінітиви визнали на державному рівні. GlobalVoices. <https://uk.globalvoices.org/2022/12/05/7266/>.
6. Український правопис : довідкове видання. (2019). К.: «Видавництво “Наукова думка” НАН України». <https://www.inmo.org.ua/pravopys-2019.html>.

Дорошенко Володимир Сергійович

академік Української академії наук,

к.іст.н., д-р н. з держуправління, доцент кафедри філології та перекладу

Київський національний університет технологій та дизайну (м.Київ)

Гончаренко Світлана Миколаївна

ст. викладачка кафедри філології та перекладу

Київський національний університет технологій та дизайну (м.Київ)

ДЕЯКІ НОВІТНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ В СУЧАСНУ ЕПОХУ

Життя в глобалізованому світі вимагає від людини його постійного випереджального відображення, яке може проявлятися у процесі проектування, прогнозування, формування прогностичних якостей особистості. Насичення майбутнього значущими цілями є передумовою насичення сьогодення плідною діяльністю.

У процесі проектування формується уявлення про майбутнє, що є складовою життєвого шляху людини, оскільки утворює суб'єктивний образ його розвитку. Особистість повинна неупинно розвиватись і змінюватись таким чином, щоб її компетенції, креативний потенціал, можливості відповідали новим викликам. Майбутнє для молодшої людини є сферою, знання про яку конструюється, моделюється самим суб'єктом. Воно – своєрідне психологічне утворення, наслідок внутрішньої роботи особистості, спрямованої на створення неперервності особистої історії, цілісного «Я» у перспективі життєвого шляху.

Спрямованість у майбутнє, регулювальна функція – це характеристика мети як прогнозу, що забезпечують конкретну діяльність.

Прогнозування може бути мотивоване необхідністю включати знання про майбутнє в життєдіяльність суспільства і тим самим забезпечувати готовність до зустрічі із новими можливими ситуаціями. Найзагальнішим поняттям, яке охоплює всі форми вияву випереджального відображення, є «антиципація». Вона розглядається як «здатність діяти і приймати ті чи інші рішення із певним часово-просторовим випередженням» [1, С.5].

Розглядаючи антиципацію як невід’ємну властивість психічного, науковці аналізують прояви антиципації у когнітивній, регулятивній і комунікативній функціях. Когнітивна функція стосується пізнання майбутнього у різних формах; регулятивна забезпечує готовність до зустрічі з подіями, випередження їх у проявах, плануванні дій. Комунікативна функція антиципації полягає у готовності, плануванні, передбачуваності процесів спілкування [1, С.27].

Проектування – це поле прояву творчості сутності людини, активного процесу розвитку прогностичних компетенцій у студентів, без яких неможлива соціальна інтеграція особистості, становлення її життєздатності. Оволодіння прогностичними компетенціями у процесі проектної діяльності допомагає освоїти мистецтво цілепокладання. Планування, програмування, які так необхідні для соціального і професійного самовизначення. Прогностичні компетенції розкривають уявлення про когнітивні, діяльнісні (поведінкові) і ціннісно-орієнтаційні компоненти особистості, у зміст яких входять: 1) знання суттєвості прогнозування образу майбутнього, уміння і навички прогнозування у процесі реалізації освітньої та життєвої траєкторій; 2) якості навчальної, пізнавальної, творчої діяльності, що дозволяє науково передбачати й адекватно оцінювати життєві результати; 3) цілеспрямованість, гнучкість мислення, вольова сфера, толерантність, емоційно-ціннісний досвід; 4) оптимальний рівень цілепокладання, уміння планувати, проектувати власну діяльність, рівень пошуково-творчої діяльності, який регулює процес самореалізації, дає можливість оцінити її результати. До базових прогностичних компетентностей належить цільова прогностична компетенція, планово прогностична, проектна

компетенція, спрямована на усвідомлення власного стилю діяльності, здатності максимально адекватно співвідносити результати своєї роботи у контексті прогнозування [2, С.71-77]. Однією із важливих прогностичних компетенцій, які активно формуються у проєктній діяльності студентів, є часові компетенції, або компетентність у часі.

Часові компетенції розкривають адекватність часових сприйнять (чуття часу) і навички планування часу, здатність перерозподіляти часові пріоритети і ліміти міжособистісного спілкування [3, С.171-173]. Це продуктивне використання часу, орієнтація у часі, здатність по своєму розподіляти його, коли час настання подій невизначений, коли відсутня його детермінація, це особливі особистісні часові здатності, які і забезпечують своєчасність, продуктивність, оптимальність суспільного і приватного життя людини. Це особистісний рівень організації часу як складова психологічного часу людини, який дозволяє розвинути евристичні ідеї про часову регуляцію діяльності в цілому. Можна передбачити, що не лише людина як суб'єкт діяльності передбачає регуляцію планування, проєктування, часову організацію власної діяльності, але й час як об'єктивна реальність здатен регулювати діяльність особистості. Часові компетенції включають у себе інформаційно-комунікативну, соціально-перцептивну, інтерактивно-поведінкову підструктури комунікативних умінь.

Наприклад, інформаційно-комунікативна підструктура передбачає вміння:

- прогнозувати спілкування і моделювання її просторово-часову складову (місце, час, тривалість);
- передбачити можливу атмосферу спілкування, тематику його змісту щодо часових домінант минулого, сучасного або майбутнього, перспективу міжособистісних відносин у часі;
- створювати активно-позитивне ставлення до процесу спілкування;
- володіти вербальними і невербальними засобами спілкування.

Соціально-перцептивна підструктура передбачає вміння:

- сприймати особистість в її цілісності, в багатоманітності якостей і властивостей;
- аналізувати, а не оцінювати поведінку інших;

- стати на точку зору іншого, прийняти ситуацію емпатичності;
- співпереживати, співчувати, радіти.

Інтерактивно-поведінкова підструктура передбачає вміння:

- конструювати проблему в часі, ставити реальні часові цілі;
- аналізувати ситуацію у взаємодії із партнером;
- оптимально будувати взаємодію в часі;
- мобільність в умовах дефіциту часу.

Означені уміння відображають послідовність стадій розвитку міжособистісних відносин у часі і відповідні їм етапи побудови спілкування: моделювання спілкування, організацію місця і часу спілкування тощо. Часові компетенції – один із найважливіших результатів проєктної діяльності оскільки вони вчать молоду людину вмінням управляти часом, допомагають оволодіти техніками ефективного планування і прогнозування дій. Планування часу і використання часових ресурсів зв'язано зі стратегією «випередження» реального (хронологічного часу, мисленнєвого випередження своїх дій (подій) на перспективу, що визначається як стратегія активного перетворення або «резервування часу». Тобто йдеться про використання свого наявного часу, перетворення його в умову свого розвитку, створення власного життєвого проєкту. Таким чином, синтез проєктування і педагогіки, розвиток розуміння педагогіки як особливої сфери суспільних наук, відображає соціальні вимоги, виконуючи замовлення суспільства.

Трансформаційні процеси в українському суспільстві захопили педагогіку у вир змін, але щоб стати творчою і проєктною, їй ще потрібно усвідомити себе як інноваційну сферу життєдіяльності людей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Метод проєктів: традиції, перспективи, життєві результати. Практико-орієнтований збірник//За наук.ред.І.Г.Єрмакова.- К., 2003
2. Українське суспільство на порозі третього тисячоліття. – К., 1999
3. Марчук Е. Украина: новая парадигма прогресса. – К.:Авалон, 2001